

HALMAI TAMÁS

A keresztény vándor

*Utak és távlatok a Krisztus-követő ember előtt
(koanesszé)*

1975-ben született Pécsen. Költő, kritikus. Legutóbbi írását 2016. 1. számunkban közzöltük. — Az írás „A keresztény értelmiségek szerepe korunk társadalmában” című pályázatunkra készült.

„Keresztény Magyarországot akarni a nagy, nem keresztény magyar tömegek ismeretében annyit tesz, hogy — legalábbis lélekben — vagy mellőzöm őket a hazájukban, vagy bízom a(z erőszakos) térítés hatásában. Egyik út sem járható. Sőt, keresztényként mindkettőnek ellene mondom, s éppen az ő szabad lelkiismeretük védelmében. Nem keresztény Magyarországot akarok, hanem szabad, független és korszerű Magyarországot, melyben (mint kereszténynek) hirdetnem kell, s hirdetem is Isten igéit, ha alkalmas a mindenkori Magyarországon, ha alkalmatlan.”
(Vasadi Péter: *Sürget az idő*)

„A keresztények szeretnék, ha vallásuk egyedi lenne, amit minden kétséget kizáróan biztosít, hogy magukénak nevezik Isten egyetlen Fiát. Ugyanezen az alapon azonban kizárják magukat abból a hatalmas emberi vállalkozásból, amely már évszázadokkal Krisztus előtt elkezdődött, és mind a mai napig tart. Ez pedig nem más, mint a fizikai világ meghaladásának és a lélek birodalmába való eljutásnak embert próbáló feladata.”
(Deepak Chopra: *A harmadik Jézus*)

(1)

— A madár az égbolt szíve — tanította a mester.
— Mit akarsz ezzel mondani? — kérdezte egy tanítvány.
— Hogy a madár az égbolt szíve — nézett rá csodálkozva a mester.
— Ha mást akarok mondani, mást mondom.

(2)

— Kereszténynek lenni nem értelmiségi, hanem lelkeségi feladat — mondta a mester.
— Nem inkább választás? — kérdezte egy tanítvány.
— Vagy ajándék? — tódította egy másik.
— Amely szellemi is? — göngyölte tovább a harmadik.
A mester egyenként válaszolt nekik:
— De. De. De.

(3)

— Az értelmiségi és a nem értelmiségi kettéválasztása a jézusi dimenzióban hamis különbségtétel — tanította a mester, és magában

elmondott egy imát a kálvinista autószerelőkért, az adventista szövönőkért és az unitárius Tesco-árufeltöltőkért.

— S itt a földön? — kérdezte egy tanítvány.

— Itt hamis — és fájdalmas.

(4)

— A keresztény vándor minden lépéssel megérkezik — tanította a mester mindig, amikor útra keltek. (Ha csak a konyhába is.)

(5)

— Egy keresztény értelmiségi feladata nem lehet más, mint egy muzulmán vargáé vagy egy zuzmóistennek áldozó eszkimóé — mondta a mester.

— S mi lenne az? — várták a titkot a tanítványok.

— Azonkívül, hogy szeressen és dolgozzék, építsen és játsszék, örvendezzék és irgalmazzon, s éljen békében, akár a megtért démonok, szívében szelíd derűt őrizve, elméjében pedig tiszta gondolatokat iskolázva? Azonkívül: nem tudom — komorodott el a mester, de csak tréfából.

(6)

— Elvesztettem az eszemet, sajnálom, mester — kért bocsánatot egy szerelembe esett tanítvány.

— Remélem, akadt, aki megtalálta — mosolygott rá a mester, s remélte, akadt, aki megbocsát neki ezért a mondatért.

(7)

— Isten szomorú, amikor félnek tőle — kezdte a mester. És fejezte be.

(8)

— Az elveszett találja meg leghamarabb, ami elveszett — vigasztalta a mester a keresőket, nem merve tudni, hogy akit keresnek, az szorul igazán vigaszra, szeretetre, *emberre*.

(9)

— *Hogyan kapcsolódik egymáshoz a hívő keresztény és az értelmiségi létforma?* — kérdezte egy tanítvány.

— Tudni a sötétről, de hinni a fényben. Gyámolítani a láthatót, és szolgálni a láthatatlant. Kiismerni és megszeretni — mutatott utat a mester, pillanatra se hagyva abba a kapálást. (A gyomoknak, mert minden életet becsült, külön ágyást tartott fönn.)

(10)

— Tudni, hogy *minden* írás szent: ez az igazi szentírástudás — mondta a mester. Hallgatósága, egy laikus írástudó, alázattal hajolt meg szavai szentsége előtt.

(11)

— Nem mindenben értek egyet Istennel — a Bibliával, az egyházzal, a plébánosunkkal —, de egy *barátságban* ez természetes — tanította a mester. Szeretett barátkozni.

(12)

— Lehántani a vallásokról, ami közös, hogy megmaradjon, ami egyetemes: ehhez nem értelmiségi elmére, hanem bölcs szívre van szükség — mondta a mester.

— Mert a szív is, mint a bölcsesség, közös, mert egyetemes — tette hozzá egy arra bicikliző postás.

(13)

— *A keresztény értelmiségiek hogyan tudnak részt venni a közéletben, szolgálni a közjót, a társadalmat, a kultúrát, párbeszédet folytatni nem keresztény értelmiségekkel?* — kérdezte egy tanítvány.

— Szívvel, lélekkel — dűnnyögte a mester, föl se nézve a sakkjátszmából, melyet csupa világos bábuval játszott, senki ellen.

(14)

— *Hogyan tudják saját tudományukkal, sajátos szakmai ismereteikkel segíteni egyházuk életét? Mennyiben tartoznak azért felelősséggel?* — kérdezte egy tanítvány.

— Hogyan segíti a hajó a tengert? Felelősséggel tartozik-e a madár az égért? — kérdezett vissza a mester helyett az angyal.

(15)

— Mit tegyek? — kérdezte a tanítvány, eltévedve a kérdések útvesztőjében.

— Mit tennél a helyedben? — kérdezett vissza a mester.

(16)

— Hol találom az igazságot? — kérdezte a tanítvány.

— Mi szükséged rá? — csodálkozott a mester.

(17)

— A mennyország mindig csak ölelésnyire van — mondta a mester mindannyiszor, ha az utópiák igazságáról faggatták.

(18)

— „Semmi szükség nincsen diplomokra, nem kell bonyolult filozófia. A saját agyunk és a saját szívünk a mi diplomunk, filozófiánk pedig a kedvesség”, mondta a dalai láma, mondta a mester — mondta egy tanítvány. (Angyalok mesélik így.)

(19)

„Isten gondolkodik, tehát vagyunk”, gondolta a mester, remélte egy tanítvány, álmodta egy angyal.

(20)

„Nincs kereszténység. Kereszténységek vannak. Nincs Biblia. Bibliák vannak. Nincs Krisztus. Krisztusok vannak. Ahány élet, annyi út és igazság”, botránkoztatta meg a mester a kolostorban lebzselő démonokat, pedig nem mondott semmit, csak élt, e hallgatag szavak szellemében.

(21)

— Ahány olvasat, annyi mű: így gondolkodjatok az irodalomról — tanította a mester. És cinkos gyöngédséggel tette hozzá: — Mindez a Bibliára is igaz.

Egy tanítvány ekkor a példázatok hermeneutikáját hozta szóba, Jézus figyelmeztetéseit mint afféle kódot a Biblia-olvasáshoz: „Azért szólok velök példázatokban, mert látván nem látnak, és hallván nem hallanak, semmit nem értenek” (Máté 13,13). „Példázat nélkül pedig nem szól vala nékik; maguk közt azonban a tanítványoknak mindent megmagyaráz vala” (Márk 4,34). „Néktek adott, hogy az Isten országának titkait értsétek; egyebeknek példázatokban, hogy látván ne lássanak, és hallván ne értsenek” (Lukács 8,10).

Egy másik a II. Vatikáni zsinatra emlékeztetett, mely elismerte, hogy több érvényes út vezethet az üdvösséghez.

A harmadik tanítvány nem szólt semmit. Szórakozottan eresztette el füle mellett a mester bölcsességét, minthogy boldog figyelmét túlságosan is lekötötte egy hulló falevél tánca.

A mester mindhármukra ugyanolyan szeretettel tekintett.

Mert jól csak Isten szívével lát az ember.

(22)

— A szakrális művészetek és az eretnek gondolatok — válaszolta a mester, ha azt kérdezték tőle, mi mentheti meg a világot. És közben Böhmére és Weilre és Hamvasra és Pilinszkyre gondolt. Végül arra, hogy egy megváltott világot ugyan miért kellene megmenteni.

(23)

— Székely Magda zsidó–keresztény horizonton tájékozódó lírája; Fodor Ákos holisztikus-metafizikus haikui; Vasadi Péter katolikus költészetmisztikája — sorolta a mester az érveket a szeretet igaza mellett.

(24)

— Ha eljönne az angyalok kora, s egynehány embernek szárnya nőne, és glóriája támadna, és szívjósága születnék, mit gondoltok, vajon ellenállnának-e a kísértésnek, hogy vezetés helyett uralják a népeket, és összefogás helyett táborokra szakadjanak, és égi béke helyett földi csetepatékba vesszenek? — kérdezte a mester egy este, vacsora után.

A tanítványok elgondolkodva kavargatták teájukat.

Száz év telt el. A tanácstalan szerzetesek kezében már remegett a kanál.

De a tea ugyanolyan forró maradt.

(25)

„Isten csodája nem az, hogy szeret, hanem hogy szerethetjük”, ébredt föl a sejtelem egy tanítványban. Mikor beszámolt róla a mesternek, az a csodalátóknak kijáró tisztelettel veregette vállon az ifjú szerzetest.

(26)

— A lehetővé tett szeretet: ez a világ talán egyedül megmagyarázhatatlan misztériuma — magyarázta a mester.

(27)

— „Szeress, és tégy, amit akarsz!”, mondta Szent Ágoston — mondta a mester, ha valaki Biblia-szinopszist kért tőle. (Sose kért senki, de szokása volt ismételtetni a nyilvánvalót.)

(28)

— Egyszer egy ember elindult Krisztusországba — kezdte a mesét a mester. — *Pedig kezdettől ott volt.* — Fejezte be, immár nem mint mesét.

(29)

Politikáról ritkásan esett szó a kolostorban. „Nemzeti konzervatív keresztény” politikáról szinte soha. Minthogy Jézus se pápista, se hazafi, se hagyományőrző nem volt, továbbá mert nem látták be, az evangéliumok miféle útmutatással szolgálhatnának egy ország higgadt, szakszerű, tisztességes és pontos *adminisztrálása* folyamatában, okafogyottnak látták a kérdéssé fogyott okot.

(30)

Az „akinek nincs semmije, az annyit is ér” részvétlen anyagelvűsége, a „nem hiszünk az egyenlőségben” humanitást nem ismerő pragmatizmusa, a „zsebmagyarok” leereszkedő impertinenciája s az „illiberális demokrácia” leplezetlen szabadságellenessége (megtoldva a politikai inkorrekttség nyílt vállalásával): a kolostorba is beszállingózó napi hírek hosszan, szomorúan kerengtek a sokat látott falak között.

— Mit lehet tenni az ilyen szolgálkkal? — kérdezte végül egy csüggeteg tanítvány.

— Szeretni őket — vigasztalta magát a mester.

(31)

— A hegy vajon törődik-e azzal, hogy a völgyben hangyák vonulnak? — tette föl a költői kérdést a mester. A tanítványok egyetértően bólogatva széledtek volna világgá, ám a mester folytatta: — De se mi nem vagyunk hegy, se a közjó szolgálai nem hangyák.

(32)

— A közjót szolgálja, aki a közös jóért fárad, mert a közösség javát akarja, mert az egyetemes jóságához méri lépteit — tanította a mester. A szerzetesek szavá tették, hogy az okfejtésből hiányzik Isten. A mester vidáman kötötte az orrukra:
— Ő sehonnan nem hiányzik.

(33)

— Az emberen túlra kiterjedő szeretet, részvét, együttérzés, figyelem: ezekről ismerszik meg, aki Krisztus nyomában jár — tanította a mester, aki a figyelem iskolázásának kötelmét a Weiltől tanuló Pilinszkytól tanulta, de valóban megtanulnia csak tizenhárom élet múlva sikerült. (Akkor se teljesen.)

(34)

— Mester, hol találok az igaz életet? — kérdezte egy tanítvány, erdei meditációjuk alkalmával.
— „Semmi sem él jobban, mint az ég” — felelt a mester. (Ezt a mondatot a *Scar* című regényben olvasta.)

(35)

— Mester, hol találok a végső tökéletességet? — kérdezte egy tanítvány, kerti sétájuk alkalmával.
— „Nincs tökéletes virág, mert minden virág tökéletes” — felelt a mester. (Ezt a mondatot *Az utolsó samuráj* című filmben hallotta.)

(36)

— Mester, azt tanítottad, hogy szívünk mélyén egy másik szív dobog, mely öröklétként verdes egyet. Hogyan várhatunk addig türelemmel? — kérdezte egy tanítvány, önfeledt pingpongozásuk alkalmával
— Minden pillanat mélyén öröklét lakik — felelt a mester. (Ezt a mondatot a szívében találta.)

(37)

A mester egész életében szeretett volna keresztény értelmiségi lenni. De *csak* értelmes keresztény lett. — Isten becsülte a buzgal máért, és nevetett az elégedetlenségén.

(38)

— Ha démonok lebzselnek a kertben, munkálkodjatok még kitar-
tóbban. A nyíló virág elveszi kedvüket a rossztól — rémisztette
életre a mester a kertésztanoncokat.

(39)

— Gondoljatok szeretettel a szegényekre. És most a szenvedőkre. És most a kicsinyekre. És most a megalázottakra. És most a kisemmizettek. És

most a boldogtalanokra. És most a békétlenekre. És most kezdjétek előlről, és sose hagyjátok abba — szólt a mester meditációs leckéje.

(40)

— Isten nem vágyik nálad többre — mondta a mester egy tanítványnak, aztán a következőnek, aztán a harmadiknak, aztán a tízezrediknek, aztán a postásnak, aztán a tízezredik postásnak, aztán a tenger mögötti népeknek, aztán a galaxisokon túli lelkeknek, aztán minden porszemnek a sivatagban külön-külön, aztán leroskadt, és egy csésze tea fölé hajolt, és a tea tiszta tükréből saját idegen arca tekintett vissza rá, és a szemet a tea tükrében nem árnyalta félelem, és a száj a tea a tükrében mosolygott, és az élet a tea tükrében boldogan hunyt ki.

FECSCKE CSABA

Kopott képeslap

*szelek csattogó vitorlái
a tenger fölött a sziklán ólálkodó
köd kiontott bele a sószagú táj
még nem volt reggel mely ilyen
durván követelően rontott volna rám
az örökös morajlás a víz ahogy
hátára veszi az eget és időt
arcod messziről fölfehérlő felhő
éhes sirályok tépik szét mire
beazonosíthatnálak de mindenki te vagy
hát nem tévedhetek regény zugában
meglapuló álom amit minden pillanat felriaszt
kiüt rajtam a só viszketni kezd a bőröm
és a szívem így kapom vissza ama
hamvába holt nyarat
fájdalmak régi ízét lustálkodó érzéseket*

Szövésheiba

*a (20.) század elején nagyanyám
kivett a lelencből egy tizenhárom éves
fiúcskát nem mintha híjával lettek volna
éhes szájnak négy kis kenyérpusztító*

szaladgált nagyanyám szoknyája körül
de dolgos kézre még ha gyerekkéz is az
szükség mutatkozott nagyapám korai
halála után Misinek hívták a kis
sajtkukacot aki mint hasonló korú társai
kapható volt minden csínyre huncutságra
égetnivaló ördögfióka de semmivel
se rosszabb mint csibész apám és rosszcsont
öccsei mégis mindig rajta csattant az ostor
szó szerint és képletesen ennek ellenére
nagyanyám szerint Misinek jó dolga volt
ehetett amennyi belefért igazából amennyi jutott
amit az istálló priccsén tömködött magába mohón
szegény nagyanyám szerint a boldogság kulcsa
(tolvajkulcs) a teli gyomor ő már csak tudta átböjtölt
egy életet sose jutott a remény kolbász szagú
kamrájába Misi karácsonykor összeveszett a Jézuskával
és megszökött mire vitte hogy végezte
nem tudom sorsa foszladozó cérnaszála benne van az én életem
szövetében úgy lehet szövés hibaként csupán

Tétova nyár

az ég szemébe lóg a füst hosszú haja
vajon miféle tűz pernyéllő madarai
a forró levegőben unatkozó tekintetem
billeg egy barna telt csípőn a földön
fekszem a föld magához húz szerelmesen
homokos vagyok mint a tengerpart
tele kusza lábnyomokkal idegen célok
meggondolatlan vágyak hieroglifáival
nevetéssel telik meg a nyár tavalyi
sebek szégyenkező hegeivel rózsákba
száműzött piros és sárga incselkedik velem
erőt vesz rajtam régi érzések lámpaláza
megmártózom a visszafele folyó időben
múltam szemérmetlenül eltakarja a jelent
valójában nem is tudom élni mit jelent